

Asia: LVM/147/03/2018

Lausuntopyyntö liikennepalveluhankkeen kolmannesta vaiheesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Hallitus on pyytänyt lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi liikenteen palveluista annetun lain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi, sekä luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle yleissopimukseen tavarankansainvälisessä tiekuljetuksessa käytettävästä rahtisopimuksesta tehdyn sähköistä rahti-kirjaa koskevan lisäpöytäkirjan hyväksymisestä sekä laiksi tiekuljetussopimuslain muuttamisesta.

Esityksen keskeiset ehdotukset sisältävät:

- Paikannusveloitteen asettaminen tieliikenteessä tavara- ja henkilöluvan nojalla toimiville, rautatieliikenteessä toimiluvan nojalla toimiville sekä kaupunkiraideliikenteessä rekisteröintivelvollisille toimijoille,
- Postipalvelua koskevien olennaisten tietojen avaaminen tiettyihin käyttötarkoituksiin postilaissa,
- Tieliikenteen ammattipätevyysääntelyn muuttaminen niin, että ammattipätevyden suorittamisessa otetaan perustason ammattipätevyyskoulutusten rinnalle käyttöön pelkkien kokeiden suorittamiseen perustuva vaihtoehto, johon ei sisälly vaatimusta määrämuotoisesta koulutuksesta,
- Mopon ajokorttia varten annettavassa kuljettajaopetuksessa toimivien opettajien ajokorttilaissa olevien vaatimusten tarkistaminen,
- Meriliikenteen ammattipätevyysääntelyn muuttaminen niin, että pelastuslaitosten, poliisin ja Tullin alukset jäisivät laivaväkilain ja liikennepalvelulain pätevyys- ja miehitysvaatimusten soveltamisalan ulkopuolelle siltä osin kuin niillä on käytössään koulutusjärjestelmä, jonka Liikenteen turvallisuusvirasto on hyväksynyt,

- Varautumisveloitteen asettaminen suuremmille luvanvaraisen maantieliikenteen harjoittajille.

Lisäksi hankkeen kolmanteen vaiheeseen kuuluu hallituksen esitys, jolla ratifioitaisiin kansainvälisen tiekuljetussopimuksen valinnaisen sähköistä rahtikirjaa (eCMR) koskeva lisäpöytäkirja ja tehtäisiin ratifioinnin edellyttämät muutokset tiekuljetussopimuslakiin.

Suomen Yrittäjät kiittää mahdollisuudesta lausua kyseiseen lakiehdotukseen ja esittää huomioita seuraavasti.

Paikannusveloitteen asettaminen

Esityksellä säädettäisiin paikkatiedon keräämisvelvoite tavara- ja tieliikenteessä tavara- ja henkilöluvan nojalla toimiville. Paikantaminen on tehtävä satelliittipaikantamisella tai muulla yhtä luotettavalla menetelmällä. Paikkatiedon luovuttamisesta koskevaa velvoitetta ei säädetä.

Esityksellä valmistaudutaan tulevaisuuden tarpeisiin digitalisuuden ja automatisaation hyödyntämisessä sekä pyritään muodostamaan tietopohjaa, jota kaikenlaiset yritykset voivat hyödyntää omassa toiminnassaan.

Pidämme hyvänä, että tavaraliikenteen tehokkuuteen ja kuljetusreittien optimoimiseen haetaan ratkaisuja digitalisaation avulla. Tämä on perusteltua niin yrityksien kuin kansantalouden ja ympäristön näkökulmasta.

On myös ymmärrettävää, että sijaintitiedoilla voi olla käyttöä liikenneturvallisuuden ja liikenteen ohjausjärjestelmien näkökulmasta. Esityksessä ei kuitenkaan aseta velvoitetta paikkatiedon luovuttamiseen, eikä tuoda ilmi mihin muihin käyttötarkoituksiin sijaintitietoja on tulevaisuudessa mahdollista tai tarkoitus käyttää.

Esityksessä todetaan, että paikannusvelvoite muuttaa nykytilaa vain vähäisissä määrin, koska iso osa toimijoista paikantaa jo nykyään kalustoaan. Käsityksemme mukaan markkinoilla on paljon pieniä toimijoita, joilla tarvittavat paikannusvälineet puuttuvat ja lakiehdotus tuo täten lisäkustannuksia, joita lakiehdotuksen taloudellisissa vaikutuksissa ei mainita. Katsomme, että ehdotusta on tältä osin syytä tarkastella uudelleen.

Jos paikantamisvelvollisuus tulee voimaan, paikannustapaa ei tule sitoa tiettyyn teknologiaan, vaan teknologianeutraalisuus on lähtökohtana oikea.

Lisäksi painotamme, että jos paikantamisvelvoite astuu voimaan, tulee liike- ja yrityssalaisuuksien sekä henkilötietojen suojaa samoin kuin tietoturvaa koskevat kysymykset huomioida tarkasti lainsäädäntöä kehittäessä. Tiedon luovuttaminen liikenteen turvallisuus käyttöön tulisi tulevaisuudessa olla vain reaaliaikaista. Kilpailun alla olevien tavaraliikenteen reittien ja kuljetetun tavaran osalta tieto tulee jakaa lähtökohtaisesti markkinaehtoisesti, ei lailla säädeltynä.

Postipalveluja koskevien tietojen hyödyntäminen

Esitysluonnos velvoittaisi toimijoita, joilla on postipalveluihin liittyviä olennaisia tietoja, avaamaan nämä tiedot yleisesti saataville, kun tietoja käytettäisiin postipalveluiden ja jakelutoiminnan tarjoamiseen tai kehittämiseen tai muuta kehitys- ja innovaatiotoimintaa varten.

Olennaiset tiedot HE-luonnoksessa tarkoittavat esim. tietoja jakelureiteistä, postilokeroiden ja -laatikoiden sijainneista, rakennuksista, pihateistä ja postinumeroalueiden rajoista. Tietojen määritelmät ja rajapinnan tekniset vaatimukset määritettäisiin valtioneuvoston asetuksella.

Tällä hetkellä luonnoksessa mainitut tiedot postilokeroiden ja -laatikoiden sijainnista, rakennuksista, pihateistä ja postinumeroalueiden rajoista on lähinnä Posti Oy:n hallussa. Tietovaranto on kertynyt valtionyhtiönä, yleispalvelutehtävän hoitamisen yhteydessä. Suomen Yrittäjät kannattaa, että tällainen toiminnan tai kilpailuedun kannalta oleellinen kansallinen infra avataan, jotta uutta yrittäjyyttä ja kilpailullisuutta voi syntyä. Tiedot ovat eräänlainen luonnollinen monopoli, sillä jokaisen alalle tulevan ei ole kestävästi investoida saman tiedon hankkimiseen. On luontevaa, että jos vastaavia tietoja kertyy muille (alan) toimijoille, ne tulevat samaan tapaan jaettavaksi. Jakelureittien osalta tieto tulee jakaa lähtökohtaisesti markkinaehtoisesti, ei lailla säädeltynä. Eli katsomme tältä osin, että jakelureitit tulee poistaa olennaisen tiedon määritelmästä.

Suomen Yrittäjät pitää tärkeänä uudistuksessa, että olennaisen tiedon määritelmää ei tulla laventamaan heti sitä mukaan, kun toimijoille sellaista alkaa kertyä. Tämä on tärkeää liikesalaisuuksien ja omaisuuden ja investointien suojan näkökulmasta. Selvyyden vuoksi olisi syytä kirjata esitykseen, että olennaiset tiedot säilyvät silti tiedot luovuttaneen omaisuutena.

Tieliikenteen ammattipätevyys

Tieliikenteen raskaan kaluston kuljettajien ammattipätevyyden hankkimisessa otettaisiin käyttöön pelkkien kokeiden suorittamiseen perustuva vaihtoehto nykyisten koulutusmallien rinnalle. Perustason ammatti-pätevyyskoe olisi kaksiosainen ja edellyttäisi teoriaa ja käytäntöä koskevien kokeiden suorittamista.

- Suomessa ammatillista koulutusta on kehitetty tutkintojen osaamisperusteisuutta vahvistamalla. Tämä tarkoittaa esimerkiksi, että tunnustetaan ja tunnistetaan osaamisen hankkimista-vasta riippumatta saavutettua osaamista. Tämä tunnistaminen perustuu usein osaamisen näyttöön. Tämän periaatteen toteuttaminen tieliikenteen ammattipätevyyksissä on mielestämme perusteltua. Tulee kuitenkin varmistua, että osaamisen näytöt antavat luotettavan kuvan henkilön siitä osaamisesta, jota häneltä edellytetään.

Mopon ajokorttia varten annettavassa kuljettajaopetuksessa toimivien opettajien vaatimuksia ajokorttilaissa tarkistettaisiin.

- Autokoulun opetushenkilöstön pätevyysvaatimuksia esitetään muutettavaksi siten, että oikeus moottoripyörällä annettavaan ajokorttiopetukseen antaisi oikeuden myös mopon ajokortin suorittamiseksi annettavaan opetukseen. Kummassakin tapauksessa olisi kysymys opetuksesta kaksipyöräisen ajoneuvon kuljettamiseen oikeuttavan ajokortin saamiseksi ja moottoripyörän opettajaoikeuden on katsottava tässä tapauksessa sisältävän myös oikeuden mopolla annettavaan opetukseen. Suomen Yrittäjät puoltaa tätä ehdotusta.

Sähköinen kuljetuspaperi

Ehdotuksella saatettaisiin Suomessa voimaan eCMR-lisäpöytäkirja, jonka mukaan sähköisiä rahtikirjoja olisi mahdollista käyttää kansainväli-sissä tiekuljetuksissa. Sähköisen rahtikirjan käyttäminen sallittaisiin myös lain tasolla kotimaisissa kuljetuksissa. Sopimusvapauden nojalla sähköisten rahtikirjojen käyttäminen on jo nyt mahdollista kotimaisissa kuljetuksissa, jos osapuolet niin sopivat ja tiekuljetussopimuslakia noudatetaan, vaikka erillistä säännöstä asiasta ei laissa ole.

Sähköisen rahtikirjan käyttöönotolla edistetään logistiikan digitalisaatiota. Tiedon parempi hyödyntäminen luo pohjaa toimitusketjujen tehostamisella.

Esityksellä todetaan olevan positiivisia taloudellisia vaikutuksia yrityksille. Hyödyt kertyvät etenkin päällekkäisen hallinnollisen työn vähentymisen kautta sekä palvelujen parantumisen kautta, kun tiedon käyttö lisääntyy mahdollistaen paremman tavarantoimituksen seurannan ja toimitusten yhdistelyn sekä optimoinnin.

Sähköisen rahtikirjan käyttöönotto aiheuttaa investointi- ja ylläpitokustannuksia. Pienillä yrityksillä ei välttämättä ole resursseja ja osaamista uuden järjestelmän perustamiseen ja ulkopuolinen konsultaatio voi aiheuttaa kohtuuttomia kustannuksia. Täten pidämme hyvänä, että sähköisen rahtikirjan käyttöä ei aseteta tässä vaiheessa pakolliseksi.

Suomen Yrittäjät

Mika Kuismanen

pääekonomisti

Sampo Seppänen

ekonomisti

Seppänen Sampo
Suomen Yrittäjät ry